

Odpovědnost za nesprávný úřední postup (24. 3. 2023)

NVV30Zk Odpovědnost za škodu pro veřejnou správu

Mgr. Tomáš Svoboda, Ph.D.



Osnova prezentace

- 1) *Nesprávný úřední postup (NÚP)*
- 2) *Podmínky vzniku odpovědnosti*
- 3) *Příklady NÚP*
- 4) *Průtahy a nepřiměřená délka řízení*
- 5) *NÚP a nezákonný zásah*



1) Nesprávný úřední postup

□ Stručné opakování

- Zákon č. 82/1998 Sb. – 2 formy deliktního jednání (*nezákonné rozhodnutí a NÚP*)
- Vztah = **priorita rozhodnutí**

□ Pojem NÚP

- *Negativně: nejde o rozhodnutí* (plyne obecně ze vztahu rozhodnutí a NPÚ)
- *Pozitivně: definovány pouze průtahy a nepřiměřená délka řízení* (viz dále)

- Ve zbytku: tzv. **neurčitý právní pojem**
- Dle zákona č. 82/1998 Sb. bez dalšího vymezení:
 - § 13 věta první **OdpŠk**: *Stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem.*
 - § 22 věta první **OdpŠk**: *Územní celky v samostatné působnosti odpovídají za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem.*



1) Nesprávný úřední postup

□ Obecná charakteristika:

- (Stále se uplatňují **předpoklady a specifika odpovědnosti** za škodu při výkonu veřejné moci = musí existovat škoda a příčinná souvislost)

□ Základní „vlastnosti“ NÚP:

- 1/ Nikoli výhradně „úřední“ povaha*
- 2/ Formalizovaný i neformalizovaný*
- 3/ Vadnost postupu*
- 4/ Obsahová neurčitost*
- 5/ Otázka odškodňovacího řízení*



1) Nesprávný úřední postup

1/ *Nikoli výhradně „úřední“ povaha*

- Stále návaznost na výkon veřejné moci
- Ovšem i „neúřední“ výkon (např. zákroky příslušníků bezpečnostních sborů)

- Přesněji spíše *nesprávný postup (při výkonu veřejné moci)*
- (Či po vzoru judikatury *nesprávný postup při výkonu pravomoci*)



1) Nesprávný úřední postup

□ 2/ *Formalizovaný i neformalizovaný*

- NPÚ není „postupem“ ve smyslu správního řádu (srov. § 1 odst. 1 SŘ)
- Víceméně **jakákoli** (právně nedovolená, je-li odlišná od rozhodnutí) **činnost** ale i **nečinnost** (je-li povinnost činnosti)
- V úvahu proto připadá...
 - *Formalizovaný NÚP* (písemný úkon, avšak nikoli rozhodnutí)
 - *Neformalizovaný NÚP* (typicky faktické úkony správních orgánů – zejména tzv. bezprostřední zákroky)

1) Nesprávný úřední postup

□ 2/ *Formalizovaný i neformalizovaný*

- *Zákon č. 58/1969 Sb. bližší definici nesprávného úředního postupu nepodává, z obsahu tohoto pojmu i z výkladu zákona však vyplývá, že podle konkrétních okolností může jít o jakoukoli činnost spojenou s výkonem pravomocí státního orgánu, dojde-li při ní nebo v jejím důsledku k porušení pravidel předepsaných právními normami pro počínání státního orgánu nebo k porušení pořádku určeného povahou a funkcí postupu.*
- *Může se jednat o přímé porušení povinnosti vyplývající státnímu orgánu z právního předpisu stejně jako o nevyužití zákonem daných prostředků či postupů (nečinnost) tam, kde pro jejich užití byly dány podmínky. Nejvyšší soud, 25 Cdo 322/2004*
- *Pozn.: Závěr lze analogicky uplatnit pro pozdější zákon č. 82/1998 Sb.*



1) Nesprávný úřední postup

□ 3/ *Vadnost*

- Nikoli „nesprávnost“ ve smyslu SŘ (srov. § 82 odst. 2, § 70 apod. SŘ)
- (Lépe „**vadnost**“ úředního postupu...)

- **Rozpor s pravidly** pro „správný postup“
 - *Ústavní pořádek*
 - *Zákonná a podzákonná pravidla*
 - *Interní pravidla*
 - *Právní principy a jiné právní zásady*
- **Kvantitativně**
 - Jednotlivá pochybení **samostatně**
 - Ale i **souhrn** „podlimitních“ pochybení

- **Veřejnoprávní hlediska**, zda byl úřední postup NEsprávný

1) Nesprávný úřední postup

□ 3/ Vadnost

- *S odvolacím soudem lze v obecné rovině souhlasit, že každé z jednotlivých dílčích pochybení či nedůsledností v postupu katastrálního úřadu v řízení o povolení vkladu vlastnického práva samo o sobě nepředstavuje nesprávný úřední postup, to ovšem neznamená, že tyto jednotlivé dílčí nedostatky, posuzovány ve svém souhrnu komplexně a ve všech vzájemných souvislostech, nenaplňují znaky nesprávného úředního postupu. Zjištěných dílčích nedostatků v řízení byla celá řada, spočívaly zejména v nerespektování ust. § 4 odst. 4 písm. d) zákona č. 265/1992 Sb., vyžadujícího předložení nabývacího titulu prodávajícího, v neúměrně dlouhém otálení s doručením kupní smlouvy s vyznačenou doložkou v porovnání s neobvykle rychlým rozhodnutím o povolení vkladu, v nesrovnalostech ohledně plných mocí udělených zmocněnkyni, nedoručení nabývacích titulů tvořících přílohu k návrhu na povolení vkladu a v souvislosti s celým „nestandardním“ průběhem řízení, jak jej označil odvolací soud, je zřejmé, že tyto jednotlivé drobné nedostatky ve svém souhrnu představují nesprávný úřední postup ve smyslu § 13 zákona č. 82/1998 Sb., neboť katastrální úřad nepostupoval důsledně tak, jak měl. Odvolací soud posuzoval každý ze zjištěných nedostatků v řízení o povolení vkladu vlastnického práva odděleně, a to z hlediska, zda katastrální úřad přímo porušil své povinnosti stanovené v právních předpisech. Takto zúžený náhled na obsah pojmu nesprávného úředního postupu, jakožto předpokladu odpovědnosti státu, však neodpovídá § 13 zákona č. 82/1998 Sb. a ani smyslu a účelu uvedeného zákona. Nejvyšší soud, 25 Cdo 1455/2007*

1) Nesprávný úřední postup

□ 4/ *Obsahová neurčitost*

□ Z povahy tzv. **neurčitého právního pojmu**

- **Mnohost podob NÚP**
- **Ale také značná vágnost...**

□ Ústavní soud: **Nedefinování NÚP v z. č. 82/1998 Sb. nezakládá protiústavnost**

*Je úlohou každého obecného soudu, aby vhodnými interpretačními metodami objasnil obsah použitého pojmu „nesprávný úřední postup“. Je notorií, že existuje množina výkladových pravidel, takže například obsah příslušného pojmu musí být nejprve zjišťován prostředky gramatickými (z hlediska možného významu jednotlivých použitých pojmů), logickými (z hlediska vzájemné návaznosti použitých pojmů) či systematickými (z hlediska řazení pojmů ve struktuře celého právního předpisu) atd.; teprve **adekvátní užití těchto pravidel pak může vést k závěru, že nesprávným úředním postupem je každý postup orgánu veřejné moci, který při jejím výkonu postupuje v rozporu s obecně závaznými právními předpisy či v rozporu se zásadami jejího výkonu. Je-li možné tímto způsobem interpretovat pojem „nesprávný úřední postup“, pak Ústavní soud neshledává rozpor napadeného ustanovení s čl. 2 odst. 2 Listiny ani s čl. 4 odst. 3 Listiny. Ústavní soud, Pl. ÚS 36/08 (č. 253/2010 Sb.)***



1) Nesprávný úřední postup

4/ *Obsahová neurčitost*

- Naplnění rozsahu základního práva dle čl. 36 odst. 3 Listiny:

Každý má právo na náhradu škody způsobené mu nezákonným rozhodnutím soudu, jiného státního orgánu či orgánu veřejné správy nebo nesprávným úředním postupem.

- = Určitá „sběrná kategorie“ výkonu veřejné moci



1) Nesprávný úřední postup

5/ Otázka odškodňovacího řízení

- V případě odpovědnosti za rozhodnutí = vázanost rozhodnutím orgánu přezkoumávajícího předmětné rozhodnutí (srov. podmínka změny a zrušení - § 8 odst. 1 a 3 OdpŠk)

- V případě NÚP posuzuje **až soud v rámci odškodňovacího řízení**

- Výjimka = deklarování **nezákonnosti zásahu správním soudem** (viz později)
- (Ale ani v tomto případě není výslovná zákonná vázanost)

2) Podmínky vzniku odpovědnosti

□ Podmínky = odlišná situace

- V případě odpovědnosti za rozhodnutí poměrně restriktivní (viz § 8 až 12 OdpŠk)
- V případě **NÚP** naopak...
- Zákon č. 82/1998 Sb.: ***Právo na náhradu škody má ten, jemuž byla nesprávným úředním postupem způsobena škoda.***
- Dokonce ani povinnost využít existujícího návrhového prostředku ochrany práv (typicky zásahové žaloby ve správním soudnictví)
- (Ovšem stále vyžadována **existence škody a příčinné souvislosti**)

3) Příklady NÚP

□ VS (stavební úřady)

□ NÚP je nesprávné vyjádření o souladu záměru s územním plánem obce:

□ 30. *V posuzovaném případě podnikatelský záměr žalobkyně odpovídá charakteristikám § 4 odst. 1 písm. b) zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. Podle § 6 odst. 1 věta první tohoto zákona je oznamovatel, který hodlá provést takový záměr, povinen předložit oznámení příslušnému úřadu. Náležitosti oznámení záměru podle § 6 odst. 4 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí stanoví příloha č. 3 k tomuto zákonu. Podle bodu H uvedené přílohy č. 3 je vyjádření příslušného stavebního úřadu k záměru z hlediska územně plánovací dokumentace přílohou k oznámení záměru předkládanému příslušnému orgánu za účelem posouzení vlivů záměru na životní prostředí. **Z uvedeného vyplývá pravomoc a zároveň povinnost stavebního úřadu vydat vyjádření k žádosti žadatele, jak se též stalo i v nyní posuzované věci, když příslušný stavební úřad k žádosti žalobkyně vydal vyjádření ze dne 9. 10. 2006, v němž uvedl, že její záměr je v souladu s územním plánem obce M. Pokračování...***

3) Příklady NÚP

□ VS (stavební úřady)

- NÚP je nesprávné vyjádření o souladu záměru s územním plánem obce:
- 31. *V případě, že ze zákona nevyplývá něco jiného, postupuje správní orgán ve smyslu § 3 správního řádu tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti (zásada materiální pravdy), a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2 správního řádu (tedy rozsahu nezbytného pro dodržení zásady zákonnosti, zásady zákazu zneužití správního uvážení, zásady ochrany dobré víry, zásady ochrany veřejného zájmu a zásady legitimního očekávání). Správní orgány proto při poskytování určité informace musí učinit vše pro to, aby žadatelé poskytly kvalifikovanou a správnou informaci, přičemž musí dbát na to, aby pro takový postup měly dostatečné (relevantní) podklady. Náležitě zhodnocení takto zjištěných skutkových okolností a podání správné informace takovým způsobem, aby nikoho neuvedl v omyl, se kterou žadatel může patřičně naložit a podle ní postupovat, je též odrazem principu dobré správy. Nejvyšší soud, 30 Cdo 1650/2016*

3) Příklady NÚP

□ VS (obecní úřady)

□ NÚP je **provedení vidimace bez náležité obezřetnosti:**

□ *U vidimace je (na rozdíl od sepisu notářského zápisu) v zákoně výslovně stanoveno, že úřad není odpovědný za obsah, správnost a pravost údajů uvedených v listině (srov. ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 41/1993 Sb., ale i obdobná ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 21/2006 Sb., nebo § 73 odst. 3 notářského řádu). Zároveň však z ustanovení § 3 odst. 3 zákona č. 41/1993 Sb. vyplývá, že má úřad zkoumat věrohodnost předložené listiny. Účelem zákona č. 41/1993 Sb. totiž není, aby byla bez dalšího ověřena jakákoliv listina, která je úřadu k vidimaci předložena. Úřední osoba provádějící vidimaci by při posuzování věrohodnosti předložené listiny, z níž je vidimovaná listina pořízena, měla postupovat s obezřetností a s využitím profesní zkušenosti, všimnout si okolností, které vzbuzují pochybnosti o pravosti a původu předložené listiny, posoudit, jsou-li v předložené listině, z níž je vidimovaná listina pořízena, změny, doplňky, vsuvky nebo škrty, které by mohly zeslabit její věrohodnost (srov. ustanovení § 3 odst. 3 písm. d/ zákona č. 41/1993 Sb. nebo § 9 písm. f/ zákona č. 21/2006 Sb.). Jestliže úřední osoba při vidimaci takovýmto způsobem nepostupuje, dopustí se nesprávného úředního postupu ve smyslu ustanovení § 13 odst. 1 OdpŠk. O nesprávný úřední postup se však nemůže jednat, pokud úřední osoba uvedeným způsobem postupuje a provede vidimaci listiny, která není zjevně nevěrohodná. Nejvyšší soud, 30 Cdo 1966/2013*

3) Příklady NÚP

□ VS (Ministerstvo financí)

□ NÚP může být **porušení povinností pro provádění administrativního dozoru:**

□ *Z této úpravy je zřejmé, že z hlediska dosahu zákona podezřelá transakce (neobvyklý obchod) mohla být postupem ministerstva financí dočasně pozastavena či dokonce zmařena, a to zásahem orgánu činného v trestním řízení, vyvolaného na základě podnětu (trestní oznámení) ministerstva. Je pravdou, že ministerstvo financí není tímto zákonem vybaveno pravomocí zasahovat do bankovních transakcí a že jeho možnosti se omezují pouze na odklad provedení transakce a na podání trestního oznámení. Nicméně v tomto rámci svěřených pravomocí je namístě, aby ministerstvo svá oprávnění vůči bankovnímu sektoru využívalo a předepsaným způsobem konalo, jsou-li k tomu splněny zákonné předpoklady. Není proto pochyb o tom, že ministerstvo financí, disponovalo-li informacemi svědčícími o tom, že šlo o neobvyklý obchod ve smyslu ustanovení § 1 odst. 1, 5 zákona č. 61/1996 Sb., případně o jakýkoliv trestný čin (viz § 10 odst. 2 zákona), mělo učinit potřebné kroky, které - byť samy o sobě nebyly způsobilé provedení transakce zamezit, mohly vést v konečném důsledku k tomu, že by po zásahu orgánů činných v trestním řízení k převodu prostředků nedošlo. Pokud tak ministerstvo v rozporu se zákonem stanovenými požadavky na jeho činnost neučinilo, šlo by o nesprávný úřední postup [...]. Z tohoto pohledu není rozhodující, která složka ministerstva měla potřebné informace k dispozici a zda spolu zainteresované složky komunikovaly, neboť odpovědnost podle uvedeného ustanovení je objektivní odpovědností státu jako celku, spojenou s výsledkem jednání. Nejvyšší soud, 25 Cdo 322/2004*

3) Příklady NÚP

□ Notáři

- NÚP je nepoučení o nebezpečí neúčinnosti právního jednání:
- *Lze proto shrnout, že je nesprávným úředním postupem, pokud notář připraví smlouvu, u které existuje nebezpečí neúčinnosti právního úkonu/jednání či dokonce jeho neplatnosti, a zároveň nepoučí účastníky smlouvy o krocích, které je nezbytné učinit, aby byly vady odstraněny (jak bylo obdobně uvedeno v citovaném judikátu Nejvyššího soudu: vést je k úkonům, které nejsou v rozporu s právními předpisy, působení notáře při vyhotovení notářského zápisu neomezuje jen na dodržení formálních náležitostí a na zachycení obsahu projevu vůle, nýbrž i na objektivní právní pomoc účastníkům tak, aby jimi zamýšlené úkony odpovídaly obecně závazným právním předpisům a aby nebyly zpochybnitelné po stránce formální ani hmotněprávní.). Absencí takového poučení by došlo k významnému oslabení daného právního úkonu. Lze jen doporučit, aby upozornění na potřebu veškerých dalších právních jednání, která jsou k platnosti/účinnosti právního úkonu nezbytná, byla součástí zápisu podepsaného osobou, jež byla poučena. Nejvyšší soud, 30 Cdo 2734/2016*

3) Příklady NÚP

□ Exekuce

- NÚP je **omyl v osobě povinného při soupisu movitých věcí:**
- *Předpisy upravující průběh výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí počítají tedy s tím, že do soupisu budou zahrnuty věci povinného nacházející se v jeho sídle, místě podnikání nebo na jiném místě. Jde-li o věci v pronajatém skladišti, je vykonavatel oprávněn zjednat si do těchto prostor povinného přístup, a sepsat lze i věci umístěné u někoho jiného, jsou-li vykonavateli odevzdány. V každém případě však platí, že jde o věci povinného.*
- *Soudy obou stupňů v projednávané věci dospěly ke shodnému (dovolatelkou nezpochybněnému) skutkovému zjištění, že soudní vykonavatel si dostatečně neověřil existenci podmínek pro provedení soupisu movitých věcí povinné, za použití násilí vnikl do nebytových prostor pronajatých žalobkyni (nikoli povinné) a zde nacházející se věci žalobkyně pojal do soupisu a odvezl. V posuzovaném případě se tedy jednalo o soudním vykonavatelem sepsané a odvezené věci žalobkyně z prostor jí pronajatých, zatímco povinné nesvědčil žádný právní důvod k užívání těchto nebytových prostor, neužívala je a nebyla ani vlastníkem zabavených movitých věcí. Soudy obou stupňů tedy dospěly ke správnému právnímu názoru, že se vykonavatel soudu v projednávané věci dopustil nesprávného úředního postupu, jenž je objektivně v rozporu s právním předpisem. Nejvyšší soud, 25 Cdo 2813/2006*

3) Příklady NÚP

□ Orgány činné v trestním řízení

- NÚP může být **informování sdělovacích prostř. za nerespektování presumpce nevinny:**
- 19. *V rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 1. 6. 2016, sp. zn. 30 Cdo 1635/2016, kterým bylo zrušeno předchozí rozhodnutí odvolacího soudu v této věci, bylo odvolacímu soudu uloženo, aby se mimo jiné věnoval při hodnocení nároku žalobkyně věnoval kritériím zmiňovaným v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 3. 7. 2012, sp. zn. 30 Cdo 4280/2011. Citované rozhodnutí uzavírá, že lze přičíst k tíži státu a jako úkornější vůči později trestního stíhání zproštěné osobě lze hodnotit excesivní způsob jednání orgánů činných v trestním řízení, přičemž za takové jednání lze považovat i případné veřejné vyjadřování orgánů činných v trestním řízení, která pro média hodnotí domnělou trestnou činnost obviněného (obžalovaného). Zároveň je zdůrazněna skutečnost, že ačkoli je určitá míra medializace přirozeným důsledkem zásady veřejnosti trestního stíhání, v případě neodpovídajícího vyjadřování sdělovacích prostředků k probíhající trestní věci může být až porušen princip presumpce nevinny a takovém případě dochází k přetržení příčinné souvislosti. Újma tímto způsobem zapříčiněná však nemůže být přičítána státu. Jinými slovy stát nemůže nést odpovědnost za (nepřípustné) závěry, jež sdělovací prostředky vyvodí z veřejně dostupných zdrojů a prohlášení, jež odpovídají požadavkům zákona. Nejvyšší soud, 30 Cdo 2235/2017*

3) Příklady NÚP

□ Soudy

- NÚP je vydání věci ze soudní úschovy, aniž by o tom bylo rozhodnuto:
- *Stejně, jako odvolací soud, i soud dovolací konstatuje na straně žalované nesprávný úřední postup, který spočíval v tom, že i přes nepravomocné usnesení o přijetí finančního obnosu do soudní úschovy vydal Obvodní soud pro Prahu 1 usnesení o propadnutí předmětu úschovy státu. Vzhledem k tomu, že usnesení soudu o přijetí peněz do úschovy nenabýlo právní moc, nemohla běžet ani stanovená tříletá lhůta k jejich vydání oprávněným (resp. lhůta tři plus tři let srov. ustanovení § 185g o. s. ř.). Tím spíše tento postup není po právu, když žalobcům nebyl ustanoven opatrovník. Obvodní soud pro Prahu 1 sice opatrovníka svým usnesením - z řad zaměstnanců soudu - ustanovil, avšak ve prospěch zůstavitelky; dědicové tak nebyli nikým zastoupeni.*
- *Dovolací soud bere v úvahu námitky žalobkyně a), pokud jde o nižšími soudy zdůrazněnou povinnost (sic!) nahlížení do dědictvého spisu, a s tím související získání informace o úschově. V tomto ohledu však považuje Nejvyšší soud za nutné dodat, že podle ustanovení § 38 o. s. ř. (ve znění účinném do 31. 12. 1993) provádí úkony v řízení o dědictví notář jako soudní komisař, pověřený soudem. Bylo tedy povinností notáře zjišťovat stav řízení, resp. všech okolností, které měly souvislost s pozůstalostí a informovat o nich dědice. Soud je toho názoru, že nahlížení do spisů není povinností účastníků řízení, tím méně v případě dědictvého řízení, které je svým charakterem řízením zvláštním (nesporným). Nejvyšší soud, 28 Cdo 3204/2010*

3) Příklady NÚP

Kdy **nikoli** NÚP

Viz osnova předmětu

Především však **odpovědnost za normotvorbu** = dle judikatury **setrvale mimo NÚP**

4) Průtahy a nepřiměřená délka řízení

□ Definovaný NÚP (§ 13 OdpŠk)

- *Stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem. **Nesprávným úředním postupem je také porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě. Nestanoví-li zákon pro provedení úkonu nebo vydání rozhodnutí žádnou lhůtu, považuje se za nesprávný úřední postup rovněž porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě.***
- (Obdobně také pro ÚSC - § 22 OdpŠk)
- Konkrétně **3 definované NÚP**, viz dále...



4) Průtahy a nepřiměřená délka řízení

- **Definovaný NÚP** = průtahy a nepřiměřená délka řízení
 - 1) porušení povinnosti **učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě**
 - = porušení konkrétní lhůty (**= průtahy v řízení**)
 - 2) porušení povinnosti **učinit úkon v přiměřené lhůtě**
 - = porušení nestanovené lhůty (**= průtahy v řízení**)
 - 3) porušení povinnosti **vydat rozhodnutí (ve věci) v přiměřené lhůtě**
 - = porušení práva na přiměřenou délku řízení jako celku (**nepřiměřená délka řízení**)
 - „Zvýhodněno“ = vyvratitelná domněnka vzniku újmy + stanovený výpočet zadostiučinění za n. délku řízení
 - (Nejvyšší soud, **Cpjn 206/2010**, viz dále)

4) Průtahy a nepřiměřená délka řízení

□ Odpovědnost za nemajetkovou újmu (v kontextu)

- *Při určování výše přiměřeného zadostiučinění je nutno obecně vycházet z několika faktorů (několika proměnných), které jsou vypočteny v § 31a odst. 3 zákona a ve vztahu k nimž obecně platí to, co bylo uvedeno v bodech IV stanoviska. Jedná se sice o výčet demonstrativní, avšak zpravidla půjde o hlediska, jejichž zohlednění postačí pro náležité posouzení výše přiměřeného zadostiučinění. Evropský soud ve svých rozhodnutích k podobným okolnostem též přihlíží zejména k faktoru významu řízení pro stěžovatele, chování stěžovatele či složitosti věci.*

Nemajetkovou újmu způsobenou nesprávným úředním postupem ve smyslu § 13 odst. 1 věty třetí a § 22 odst. 1 věty třetí zákona je třeba tvrdit a není-li úspěšně popřena anebo nepostačuje-li konstatování porušení práva, přizná se za ni zadostiučinění v penězích.

Evropský soud vychází ze silné, ale vyvratitelné domněnky, že nepřiměřená délka řízení znamená pro stěžovatele morální újmu a žádné důkazy v tomto ohledu v zásadě nevyžaduje (viz Apicella, odst. 93 [Apicella proti Itálii ze dne 10. 11. 2004], ...), neboť újma vzniká samotným porušením práva. Evropský soud jen zcela výjimečně nepřiznává zadostiučinění v penězích. V tomto ohledu je tedy na místě přistupovat k případnému zadostiučinění ve formě konstatace porušení práva jen za zcela výjimečných okolností (např. tehdy, byl-li význam předmětu řízení pro poškozeného nepatrný). Nejvyšší soud, Cpjn 206/2010

4) Průtahy a nepřiměřená délka řízení

□ **Odpovědnost za nemajetkovou újmu (v kontextu)**

- Zákon č. 82/98 Sb. původně neobsahoval (judikatura podřazovala pod ochranu osobnosti)
- Odpovědnost zavedena **až s novelizací z. č. 160/2006 Sb.** (§ 31a OdpŠk)
- *(Zejména reflexe k ČR kritické judikatury ESLP k neodškodňování n. délky řízení)*
- Nezávisle na vzniku škody (tj. je možné samostatné uplatnění i souběh)
- Upraven **způsob odčinění** nemajetkové újmy (§ 31a odst 2 OdpŠk)
 - 1) **konstatování porušení práva**
 - 2) *pokud nedostatečné, **nefinanční satisfakce** (typicky omluva)*
 - 3) *pokud nedostatečné, **finanční satisfakce***
- Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění se **přihlédne k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem**, za nichž k nemajetkové újmě došlo

4) Průtahy a nepřiměřená délka řízení

□ Nemajetková újma (v kontextu)

□ V případě průtahů či nepřiměřené délky řízení se dále přihledne rovněž **ke konkrétním okolnostem případu, zejména k (§ 31a odst. 3 OdpŠk):**

- a) *celkové délce řízení,*
- b) *složitosti řízení,*
- c) *jednání poškozeného, kterým přispěl k průtahům v řízení, a k tomu, zda využil dostupných prostředků způsobilých odstranit průtahy v řízení,*
- d) *postupu orgánů veřejné moci během řízení a*
- e) *významu předmětu řízení pro poškozeného*

□ U porušení práva na přiměřenou délku řízení dále **výpočet dle Cpjn 206/2010**

- Základní částka za **rok nepřiměřené délky řízení = 15 až 20 tis. korun** (avšak v čase „nevalorizováno“)
- Ale snížení na polovinu u prvních dvou let + **další modifikace** dle (zejména) hledisek výše
- (Typicky u závažnějšího správního trestání připadá v úvahu vyšší přiměřené zadostiučinění apod.)
- **Ale ne všechna správní řízení** (viz dále)

4) Průtahy a nepřiměřená délka řízení

□ Právo na přiměřenou délku řízení **jen u některých řízení (!)**

- *Z judikatury ESLP dovedla právní doktrína následující otázky, jejichž zodpovězení je rozhodující pro aplikovatelnost čl. 6 odst. 1 Úmluvy v jeho civilní části (srov. Kmec a kol. Komentář k Evropské Úmluvě o ochraně lidských práv. C.H. Beck, Praha, 2012, s. 585.): 1) Jde zde o spor o právo nebo závazek, který je opravdový a vážný a jehož rozhodnutí má přímý vliv na existenci, rozsah nebo způsob výkonu daného práva nebo závazku? 2) Má toto právo nebo závazek svůj základ ve vnitrostátním právu? 3) Je právo nebo závazek, o které se v daném případě jedná, civilní (t j. soukromoprávní) povahy?*
- *V případě správního řízení je tudíž nezbytné nejprve zodpovědět uvedené otázky. Při jejich kladném posouzení je nutné dojít k závěru o aplikovatelnosti čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Jelikož z tohoto ustanovení vychází rovněž Stanovisko, je nutné v takovém případě veškeré závěry ve Stanovisku vyjádřené aplikovat i na správní řízení, jež čl. 6 odst. 1 Úmluvy podléhají. **Současně, hovoří-li Stanovisko o správních řízeních, má tím na mysli pouze ta správní řízení, na něž čl. 6 odst. 1 Úmluvy dopadá. Nejvyšší soud, 30 Cdo 344/2014***

5) NÚP a nezákonný zásah (NZ)

□ **Vzájemný vztah**

- V principu **shodný obsah** ale **odlišný rozsah** (jiný aplikační kontext)
- **NÚP** = *forma odpovědnosti (§ 13 + 22 OdpŠk)*
- **NZ** = *forma soudní ochrany (§ 82 a násl. SŘS)*
- (NÚP obecně širší, jelikož jde za oblast veřejné správy, ale ne bezvýjimečně)

□ **„Propojení“** = určení (deklarování) NZ podle SŘS

- NZ (skončený a nehrozící) **lze deklarovat (od 2012)**
- = **Zlepšení pozice** poškozeného (ač pro uplatnění NÚP není formálně nezbytné) a samo o sobě i jistá forma satisfakce

5) NÚP a nezákonný zásah (NZ)

□ Určení NZ

□ § 82 SŘS:

Každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen "zásah") správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.

□ § 87 odst. 2 SŘS:

Soud rozsudkem určí, že provedený zásah byl nezákonný, a trvá-li takový zásah nebo jeho důsledky anebo hrozí-li jeho opakování, zakáže správnímu orgánu, aby v porušování žalobcova práva pokračoval, a přikáže, aby, je-li to možné, obnovil stav před zásahem. Šlo-li o zásah ozbrojených sil, veřejného ozbrojeného sboru, ozbrojeného bezpečnostního sboru nebo jiného obdobného sboru, uloží soud tento zákaz nebo příkaz správnímu orgánu nebo obci, která takový sbor řídí nebo které je takový sbor podřízen.

□ (Podrobněji v následujícím tématu...)

Odpovědnost za nesprávný úřední postup

Děkuji za pozornost

Pro případné dotazy:

- V průběhu přednášek*
- E-mail či diskusní fórum předmětu*